

O MONTE “EMPRESA DE FUTURO”

Ramón LOURIDO PÉREZ

Xerente de Abonos Lourido

SUMARIO: Faise unha indicación moi sumaria dos aproveitamentos alternativos do monte.

SUMARIO: Se hace una indicación muy sumaria de los aprovechamientos alternativos del monte.

SUMMARY: Alternative exploitations of forest are briefly indicated.

1. **Presentación.**

Embolcada e longa é a historia dos montes galegos, institución que superou as invasións e as intromisións dos que, dende Roma primeiro, dende máis preto logo, non souberon valorar a función que cumpriron e necesariamente teñen que cumprir na estrutura rural galega.

Cando o fume que abafa os seráns mainos do verán vennos lembrar o risco que corremos de trocar en borralla unha das máis grandes institucións de Galicia se as aptitudes e plantexamentos actuais cara o monte non cambian, entón suicidarase a máis grande posibilidade para nós.

Co lume non só arde o monte, non só están en perigo as 2/3 partes do chan galego, senón que toda unha tradición, un xeito de vida e traballo a base dunhas institucións sociais, comunais e humanas que hoxe máis ca nunca nos son necesarias, desaparecerán por completo, e aínda estamos a tempo de salvalas.

Os que tiveron a oportunidade de coñecer toda a vida que neles bulía, gardan a imaxe de grandes rabaños de ovellas e cabras, así como de bestas ceibes, aínda escoitan o resoar de cencerros levados por vacas marelas mantidas nos frescos pastos de altura e cheiran o maino fume das borralleiras das estivadas de trigo e centeo.

Se temos presente que o 70% do chan galego se atopa por baixo dos 600m. de altitude, e que só os 674% está por riba dos 1.000m. non é moito dicir que quen teña os montes terá Galicia, o historiador francés Yepes compara as serras máis altas de Galicia coas mellores terras gandeiras de Europa e chámalles "os Alpes galegos".

Fai vinte anos o Instituto Social de Galicia Rural nun libríño escrito por Luís Amor Fernández falando cos veciños dunha pequena comarca do interior anotaba os seguintes datos:

Comarca	7.830 Ha
Propiedade particular	4.800 Ha
Propiedade veciñal	3.030 Ha
Parroquias	10
Aldeas	89
Explotacións familiares	523
Habitantes.	3.138

"Segundo os datos que nos deron os propios veciños, cada familia viña ter, polo ano 1.940 e calculando polo baixo, unhas 50 ovellas, unha ducia de cabras, de 4 a 6 mulas ou bestas, e as vacas ceibes no monte ou das casas podíanse calcular de 3 a 4 por fañilia". Dándonos un resultado total na comarca de:

1.146 vacas
2.099 bestas
5.230 cabras
26.150 ovellas

Hoxe os montes para a administración, antes ca unha riqueza, máis que un futuro ilusionante semella un gran problema, ¡nada máis lonxe da verdade!, a vella Galicia para ser moderna e ter futuro terá que saber combinar as vellas riquezas coas novas demandas e sistemas. As recién nacidas comarcas, para teren peso e contribuíren no enriquecemento do país, terán que recorrer, sen dúbida, a resaltación dos seus valores máis propios, o reforzamento da súa identidade, e moitas delas sen o monte, sinxelamente non terán identidade. Pensemos no Caurel, pensemos en Manzaneda, ou calquera das comarcas do interior galego.

Pretender solucionar o problema dos incendios como algo illado e exclusivo do monte sen contar co entorno humano que o rodea é algo tan absurdo como pretender conseguir unha casa funcional deseñada por dous arquitectos no que un trazara aseos e corredores e o outro salón, cociña e dormitorios, pero cada un polo seu lado sen saberen un do outro. O problema dos incendios solucionarase definitivamente cando os habitantes das aldeas volten a interrelacionarse co monte, cando volvan a vivir do monte e co monte. Nel

están moitos centos de miles de postos de traballo a espera, postos de traballo que terán que dar unha calidade de vida digna, para o que haberá que explotalos con formación de empresa e capacidade profesional, postos de traballo que esperan a esa lexión de parados técnicos hoxe preocupante, e a esa xuventude que cada día teno máis difícil.

O abano das riquezas do monte é tan amplo, que dende contemplar a explotación forestal en toda a súa gamma de madeiras pechando eiquí o proceso de industrialización e fabricación, podemos contar con todo tipo de gandería industrializando e comercializando as súas carnes, queixos, mel e peles, creando produtos típicos de zona a través de industrias artesanais coas que haberá que contar tamén para a comercialización e elaboración doutros produtos considerados de pouca importancia e que segundo os casos poden chegar a se converteren no selo identificativo de moitas comarcas, contribuíndo coa súa explotación á limpeza do monte.

Como dato das riquezas e importancia que ten o monte, baste reseñar aquelas que teoricamente teñen menos importancia.

2. Os cogumelos

A exportación de cogumelos no ano 1984 superou os 2.000 millóns de pesetas en prezo de mercado, estando esta orientada cara Catalunya, Francia, Suíza, Alemaña e Italia.

Inda que a produción de cogumelos é moi variable hai datos de piñeirais que algúns outonos producen cogumelos por valor de 50.000 pts a Ha.

3. Froitos de árbores

Os froitos de algunhas árbores teñen unha importancia económica que non se pode negar, como por exemplo as castañas e as noces, no caso da castaña parece ser que Galicia é o primeiro país exportador do mundo, iso aínda sendo conscientes de que en zonas de gran produción coma O Caurel máis da metade delas pérdense no chan por non haber quen as aproveite, castañas estas que xunto coas landras dos carballos poderían facer un acabado de cebo excelente en razas de porcos axeitadas, xunto con rizomas, bulbos e herba.

4. Froitos de plantas

Hai plantas moi apreciadas hoxe noutros lugares e que eiquí, a pesar de habelas ou poder incorporalas, xa que as condicións climatolóxicas lles favorecen, non se lles da importancia. É o caso das moras, o arando, framboesa,

groselleiro, etc. utilizados case que todos para facer confituras, licores ou marmeladas.

5. **Caza e pesca**

Neste apartado, subliñar nada máis que a principios dos anos oitenta había en Galicia 200.000 licencias de caza e 100.000 de pesca, co que isto pode supor se se ordena a explotación cinexética do monte, e se se desenvolven técnicas de acuicultura encamiñadas a un cultivo familiar en pequenas piscifactorías de troitas, anguías, cangrexo, etc..

6. **Esquilmes (toxo-estrumo)**

O toxo supuxo para o rural galego a súa fonte de enerxía, o seu "gasoleo aldeán", para mante-lo gando e fertiliza-las veigas a través do esterco; e en moitos casos, como no cultivo do viño, utilizábase só como abonado en verde.

Unha complexidade de casos fixeron que dende mediados de século a súa utilización fose mermando, chegando hoxe a ser un moi serio problema ó ateigar os montes e converterse no caldo de cultivo idóneo para os incendios. Non obstante as súas cualidades ségueas a conservar intactas, tanto como mantenza do gando como nas de fertilización e aporte de M.O. (materia orgánica) ás terras de cultivo, habendo cultivos como o do viño que tódolos anos importan toneladas de esterco de rexións limítrofes (Castela...), por non haber aquí quen o produza.

O impedimento principal para non aproveitar o toxo faino o seu elevado custo de recolleita, xa que na maioría dos casos séguese apañando de xeito tradicional. No día en que se mecanicen os sistemas de recolleita e apliquen modernas técnicas de compostaxe para a fabricación de abonos orgánicos, compost, substratos, e se fagan programas agroenerxéticos de xeito que a súa limpeza resulte rendible, o toxo no monte deixará de ser un problema para voltar a converterse no que sempre foi, unha riqueza.

7. **Cultivo de plantas medicinais e aromáticas, fento...**

Moitos son os vieiros polos que se pode rendibilizar e limpa-lo monte. A parte dos indicados e insinuados, o monte pode ser unha parcela de cultivo para un bon número de plantas medicinais e aromáticas das que só da "árnica montana" saen dos montes galegos por riba das 100 toneladas ó ano cun valor superior ós 50 millóns de pesetas, e ata o fento, xa que os gromos novos son demandados polos xaponeses coma se fosen espárragos.

8. **Lecer.**

As empresas de ocio e de solaz tamén deberán ser tidas en conta na hora de reparar e por en marcha “o novo tren do rural galego”. Para iso os políticos elixidos como representantes do pobo teñen a obriga de transmitirnos unha mensaxe positiva e ilusionante e promove-las axudas técnico-financiarias necesarias para levar a cabo tal posta en marcha, pois a “estación do futuro” onde teña que encamiñarse ese tren existe e xa antes dos anos corenta funcionou a pleno rendemento.

